MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

BIRO ZA RAZVOJ OBRAZOVANJA

Nastavni program

Geografija

za VIII razred

Skoplje**, 2025. godina**

OSNOVNI PODACI O NASTAVNOM PROGRAMU

Nastavni predmet	***Geografija***
Vrsta/kategorija nastavnog predmeta	Obavezni
Razred	VIII (osmi)
Teme/oblasti nastavnog programa	• **Geografija Afrike** • **Geografija Amerike** • **Geografija Australije i Okeanije** • **Geografija polarnih oblasti**
Broj časova	2 sata nedjeljno /72 sata godišnje
Oprema i sredstva	• Digitalni pametni uređaji • Čekić, flipchart, markeri, papir za crtanje, bojice, ravnalo, kompas, makaze, ljepilo, ljepljiva traka, računar, LCD projektor • Ilustrovani materijal za: Afriku, Ameriku, Australiju sa Okeanijom, Arktik, Antarktik • Globus, fizičko-geografska karta svijeta, fizičko-geografska karta Afrike, fizičko-geografska karta Sjeverne i Južne Amerike, fizičko-geografska karta Australije sa Okeanijom • Udžbenik, geografski atlas, radni listovi (prema udžbeniku/priručniku), nijeme karte • Enciklopedije, rječnici, časopisi, novine
Normativ nastavnog kadra	Nastavu iz predmeta Geografija u osmom razredu može izvoditi lice koje je završilo: • studije geografije, nastavnički smjer, VII/1 ili VI A (prema MRK) i 240 ECTS bodova.

POVEZANOST SA NACIONALNIM STANDARDIMA

Ishodi učenja navedeni u nastavnom planu i programu vode do sticanja sljedećih kompetencija koje pokriva područje **Matematike i Prirodnih nauka** Nacionalnog standarda:

	Učenik/učenica zna i/ili umije:
III-A.25	odlučiti kako provjeriti rezultate i razmotriti da li je odgovor razuman u kontekstu problema,
III-A.29	razmotriti i odabrati ideje, posmatrati, predviđati i postavljati pretpostavke (hipoteze), prikupljati i vrednovati dokaze, provjeravati predviđanja, planirati, organizovati i provoditi istraživanje, bilježiti, obrađivati, analizirati i prezentirati rezultate, vrednovati i raspravljati o zaključcima,
III-A.30	organizovati i prezentovati kvantitativne podatke u tabelama, grafikonima, dijagramima i skicama i interpretirati podatke iz različitih područja, predstavljene na različite načine,
III-A.63	identifikovati i uporediti geografske karakteristike kontinenata, regija i zemalja svijeta,
III-A.66	pronaći informacije o karakteristikama geografskih područja prikazanih na kartama i pripremiti skice za prikaz geografskih područja sa njihovim karakteristikama,
III-A.67	orijentisati se u prostoru uz pomoć skica, karata, fotografija i digitalnih prikaza datih geografskih područja.
	*Učenik/učenica **razumije i prihvata da:***
III-Б.5	radoznalost i inovativnost su ključni za razvoj naučnoistraživačkog razmišljanja;
III-Б.9	treba razumjeti prednosti, ograničenja i rizike naučnih teorija i njihove primjene te pokazati razvijen stav prema donošenju ispravnih odluka i izgradnji vrijednosti, uključujući moralni aspekt u rješavanju problema.

Nastavni plan i program također uključuje relevantne kompetencije iz sljedećih transverzalnih područja Nacionalnih standarda::

Jezička pismenost, Digitalna pismenost, Lični i socijalni razvoj, Društvo i demokratska kultura, Tehnika, tehnologija i poduzetništvo i Umjetničko izražavanje i kultura

	Učenik/učenica zna i/ili umije:
I-A.3	voditi kritički i konstruktivan dijalog, izražavajući svoje stavove argumentima;
I-A.10	razumjeti vizualno predstavljen sadržaj (dijagrame, tabele i grafikone, ilustracije, animacije itd.), biti u stanju odvojiti, analizirati, procijeniti/vrednovati i sažeti vizualno predstavljen sadržaj i objasniti ga (pismeno i usmeno);
I-A.12	koristiti informacije iz različitih izvora i medija i kritički im pristupiti, uzimajući u obzir izvor, kontekst, svrhu i pouzdanost predstavljenih informacija;
IV-A.2	procijeniti kada i kako efikasno koristiti IKT za rješavanje zadatka/problema, odabrati i instalirati programe koji su im potrebni, koristiti

	programe zaštite i rješavati rutinske probleme u funkcioniranju digitalnih uređaja i mreža;
IV-A.5	utvrditi koje su im informacije potrebne, pronaći, odabrati i preuzeti digitalne podatke, informacije i sadržaj, te procijeniti njihovu relevantnost u odnosu na specifičnu potrebu i pouzdanost izvora;
IV-A.8	koristiti digitalni sadržaj, obrazovne i društvene mreže i digitalne oblake na siguran i odgovoran način,
V-A.4	procijeniti vlastite sposobnosti i postignuća (uključujući snage i slabosti) i na osnovu toga odrediti prioritete koji će omogućiti njihov razvoj i napredovanje;
V-A.6	postavljanje ciljeva za učenje i lični razvoj i rad na prevazilaženju izazova koji se javljaju na putu do njihovog postizanja;
V-A.7	korištenje vlastitih iskustava za olakšavanje učenja i prilagođavanje vlastitog ponašanja u budućnosti;
V-A.8	organizacija vlastitog vremena na način koji će mu/joj omogućiti efikasno i efektivno postizanje postavljenih ciljeva i zadovoljavanje vlastitih potreba;
V-A.10	primjena etičkih principa dobra i zla u vlastitim i tuđim postupcima i ispoljavanje vrlinskih karakternih osobina (kao što su: iskrenost, pravičnost, poštovanje, strpljenje, briga, pristojnost, zahvalnost, odlučnost, hrabrost i samodisciplina);
V-A.13	komunikacija s drugima i predstavljanje sebe primjereno situaciji;
V-A.14	aktivno slušanje i primjereno reagovanje, pokazujući empatiju i razumijevanje za druge i izražavanje vlastitih briga i potreba na konstruktivan način;
V-A.15	sarađivati s drugima u postizanju zajedničkih ciljeva, dijeleći vlastite stavove i potrebe s drugima i uzimajući u obzir stavove i potrebe drugih;
V-A.17	tražiti povratne informacije i podršku za sebe, ali i davati konstruktivne povratne informacije i podršku u korist drugih;
V-A.18	istraživati, postavljajući relevantna pitanja, kako bi se otkrili problemi, analizirati i evaluirati informacije i prijedloge te provjeriti pretpostavke;
V-A.19	davati prijedloge, razmatrati različite mogućnosti i predviđati posljedice kako bi se izveli zaključci i donijele racionalne odluke;
V-A.20	kritički analizirati informacije i dokaze prema relevantnim kriterijima;
V-A.21	analizirati, evaluirati i poboljšati vlastito učenje;
VI-A.2	analizirati vlastito ponašanje radi poboljšanja, postavljajući realne i ostvarive ciljeve za aktivno djelovanje u zajednici;

VI-A.3	formulirati i argumentirati vlastite stavove, slušati i analizirati stavove drugih i tretirati ih s poštovanjem, čak i kada se ne slažemo;
VI-A. 5	razumjeti razlike među ljudima na bilo kojoj osnovi (spol i etnička pripadnost, dob, sposobnosti, društveni status itd.);
VI-A. 6	prepoznati prisustvo stereotipa i predrasuda kod sebe i kod drugih i suprotstaviti se diskriminaciji;
VI-A.23	identifikovati geografske karakteristike kontinenata, regija i zemalja u svijetu i povezati ih s njihovim društvenim razvojem;
VII-A.1	povezati znanja iz nauke s njihovom primjenom u tehnici i tehnologiji i sa svakodnevnim životom.
VII-A.9	aktivno učestvovati u timskom radu prema prethodno usvojenim pravilima i uz dosljedno poštovanje uloge i doprinosa svih članova tima;
VIII-A.10	identifikovati i preispitivati stereotipe i predrasude prema pripadnicima drugih kulturnih grupa koje se manifestuju u njegovom/njenom okruženju;
VIII-A.12	tumačiti svijet ne samo iz perspektive pripadnika vlastite kulture već i kroz perspektivu drugih kultura.
	Učenik/učenica ***razumije i prihvata da:***
IV-B.1	digitalna pismenost je neophodna za svakodnevni život - olakšava učenje, život i rad, doprinosi širenju komunikacije, kreativnosti i inovacija, nudi razne mogućnosti za zabavu;
IV-B.3	potencijal IKT-a će se povećavati i treba ga pratiti i koristiti, ali i da treba zauzeti kritički stav prema pouzdanosti, povjerljivosti i utjecaju podataka i informacija dostupnih putem digitalnih uređaja;
IV-B.5	informacije dostupne u digitalnom prostoru treba koristiti etički, prema definiranim pravilima i za dobrobit ljudi;
V-B.3	vlastita postignuća i blagostanje uveliko zavise od truda koji ulaže i rezultata koje postiže;
V-B.4	svaka akcija koju preduzme ima posljedice za njega/nju i/ili njegovu/njenu okolinu;
V-B.7	Inicijativa, upornost, istrajnost i odgovornost su važni za izvršavanje zadataka, postizanje ciljeva i savladavanje izazova u svakodnevnim situacijama;
V-B.8	Interakcija s drugima je dvosmjerna – kao što neko ima pravo zahtijevati od drugih da mu se omogući da zadovolji vlastite interese i potrebe, tako ima i odgovornost da drugima da prostor da zadovolje vlastite interese i potrebe;
V-B.9	traženje povratnih informacija i prihvatanje konstruktivne kritike vode do ličnog napretka na individualnom i društvenom nivou;
V-B.10	učenje je kontinuirani proces koji ne završava u školi i nije ograničen samo na formalno obrazovanje.

VI-B. 1	ne smije se diskriminirati na osnovu razlika među ljudima (spol i etnička pripadnost, dob, sposobnosti, društveni status itd.);
VI-B.11	svako ima pravo da izabere koju će religiju smatrati svojom ili da izabere da ne pripada nijednoj religiji/vjeri, bez ikakvih posljedica napravljenog izbora; Radna etika, kulturna osjetljivost i stav prema drugima važni su za stvaranje i održavanje pozitivne radne klime; resursi
VII-B.4	radna etika, kulturna osjetljivost i odnos prema drugima značajni su za stvaranje i održavanje pozitivne radne klime;
VII-B.5	resursi nisu neograničeni i potrebno ih je odgovorno koristiti;
VIII-B.5	na razlike među kulturama treba gledati kao na priliku za učenje i kao na izazov za međusobno razumijevanje i napredovanje;
VIII-B.6	poštovanje i promoviranje drugih kultura doprinosi osiguravanju poštovanja vlastite kulture od strane drugih.

REZULTATI UČENJA

Tema: **GEOGRAFIJA AFRIKE**

Ukupno časova: **24**

Rezultati učenja

Učenik/učenica biće sposoban/na:

1. opisuje geografski položaj i na geografskoj karti prikazuje gdje se protežu granice Afrike;
2. opisuje uz pomoć geografske karte prirodno-geografske karakteristike Afrike: razvedenost obale, reljef, klimu, hidrografiju i prirodne resurse;
3. opisuje društveno-geografske karakteristike Afrike: veličinu naseljenosti, gustinu naseljenosti, prirodni priraštaj, religije, narode i druge kulturne karakteristike koje su zastupljene u Africi;
4. opisuje uz pomoć geografske karte regije na koje je Afrika podijeljena, identificira zemlje koje pripadaju svakoj regiji i imenuje najpoznatije turističke centre;
5. opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Egipta i Južnoafričke Republike (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najvažnija turistička mjesta, državna organizacija itd.).

Sadržaji (i pojmovi)	Standardi za ocjenjivanje
• **Prirodne i geografske karakteristike Afrike** (geografski položaj, obala, otoci, Azori, Zelenortski Otoci, Kanarski Otoci, Madagaskar, Sejšeli, poluotoci, Tunis, Sinajski poluotok, Somalija, mora, Sredozemno more, Crveno more, zaljevi, Sidra, Gvinejski zaljev, tjesnaci, Sueski kanal, reljef, nizine, planine, Atlas, Ahaggar, Tibesti, Darfur, Etiopske planine, Kilimandžaro, Kenija, Ruwenzori,	• Opisuje geografski položaj Afrike, na geografskoj karti pokazuje gdje se protežu njene granice i identificira je kao drugi najveći kontinent na svijetu po površini. • Opisuje, koristeći geografsku kartu, razvedenost obale Afrike, identificirajući najveća ostrva, poluostrva i

visoravni, Jezerska visoravan, Južnoafrička visoravan, pustinje, Sahara, Kalahari, Namib, klima, ekvatorijalna, tropska, stepa, pustinja, suptropska, umjerena, sliv, rijeke, sliv Sredozemnog mora, Nil, sliv Atlantskog okeana, Senegal, Niger, Kongo, Oranje, sliv Indijskog okeana, Zambezi, Limpopo, jezera, Čad, Viktorija, Tanganjika, Malavi/Nyasa, prirodni resursi, nafta, prirodni plin, platina, dijamanti, kobalt, mangan, zlato, uranij)	zaljeve i kojim državama pripadaju. • Opisuje, koristeći geografsku kartu, najvažnije moreuze u Africi i identificira koja ih mora povezuju. • Opisuje reljef koji prevladava na teritoriji Afrike i na geografskoj karti identificira najkarakterističnije reljefne jedinice (nizije, visoravni, planinski lanci s najvišim vrhovima, pustinje itd.) i kroz koje se države protežu. • Navodi kroz koje termalne pojaseve se proteže i koji su klimatski tipovi dominantno zastupljeni u Africi, opisuje njihovo proširenje i njihove karakteristike. • Objašnjava utjecaj okeana i mora na klimatske karakteristike Afrike. • Imenuje okeane i mora s kojima Afrika graniči koristeći geografsku kartu. • Imenuje najveće rijeke u Africi koristeći geografsku kartu, kroz koje zemlje prolaze, identificira gdje se ulijevaju i kojem slivu pripadaju. • Imenuje najveća i najvažnija jezera u Africi koristeći geografsku kartu i u kojim zemljama se nalaze. • Imenuje najvažnije prirodne resurse koje Afrika ima (nafta, prirodni plin, dijamanti, zlato itd.), u kojim regijama i zemljama se nalaze i prikazuje ih na geografskoj karti. • Objašnjava važnost prirodnih resursa za razvoj regije i zemlje gdje su najzastupljeniji.
• **Socio-geografske karakteristike Afrike** (veličina populacije, gustoća naseljenosti, prirodni prirast, religije, kršćanska religija, islamska religija, hinduizam, judaizam, budizam, etničke grupe, najveći gradovi, Lagos, Kinshasa, Kairo, Johannesburg, Aleksandrija, regije, Sjeverna Afrika, Istočna Afrika, Zapadna Afrika, Južna Afrika, Centralna Afrika, turistički centri, Egipat, Tunis, Madagaskar, Zanzibar, Sejšeli, kulturne i historijske znamenitosti, piramide u Gizi)	• Navodi ukupnu populaciju afričkog kontinenta i identificira ga kao drugi najveći kontinent na Zemlji po broju stanovnika. • Identificira različite gustoće naseljenosti u različitim regijama Afrike i imenuje neke od najgušće naseljenih zemalja (Uganda, Ruanda, Burundi, itd.) i neke od najmanje naseljenih zemalja (Zapadna Sahara, Libija i

	Bocvana) te ih prikazuje na geografskoj karti. • Objašnjava stopu prirodnog priraštaja i razloge za ovu situaciju te ga identificira kao kontinent na kojem, prema starosnoj strukturi, prevladava mlado stanovništvo. • Navodi glavne religije i neke etničke zajednice koje su zadržale staru kulturu (Bušmani, Pigmeji, Tuarezi, Berberi, itd.) i koja od njih je najzastupljenija u kojoj regiji. • Navodi neke karakteristične umjetničke tradicionalne vrijednosti u Africi (bojenje kože - tetoviranje). • Navodi neke od svjetski poznatih kulturno-historijskih građevina u Africi (piramide u Gizi) i identificira u kojim se državama nalaze. • Opisuje najozbiljnije probleme afričkog stanovništva (nedostatak hrane, vode i zdravstvene zaštite). • Navodi najveće gradove u Africi, identificira u kojim se državama nalaze i prikazuje ih na karti. • Navodi regije na koje je Afrika podijeljena i, koristeći kartu, opisuje njihov opseg i identificira države koje pripadaju svakoj regiji. • Navodi najpoznatije turističke centre u Africi, identificira u kojoj se državi nalaze i prikazuje ih na karti. • Opisuje, koristeći kartu, osnovne geografske karakteristike Egipta (geografski položaj, granice, veličina, obala, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najvažnija turistička mjesta, državna organizacija, prirodni resursi itd.). • Opisuje, koristeći geografsku kartu, osnovne geografske karakteristike Južnoafričke Republike (geografski položaj, granice, veličina, obalna linija, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najvažnija

	turistička mjesta, državno uređenje, prirodni resursi itd.).

Primjeri aktivnosti

- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju granice Afrike i njenu površinu. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti. Na kraju, svi vode diskusiju o veličini i geografskom položaju Afrike.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju razvedenost obale Afrike. Svaka grupa istražuje različitu regiju: veća ostrva (kojim državama pripadaju), poluostrva (koje se države nalaze na njima) i zaljeve. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti, dok ostale grupe moraju postaviti jedno pitanje o regiji grupe koja prezentira. Na kraju, svi vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koje regije Afrike karakterizira najveća razvedenost obale.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Putovanje kroz Sueski kanal“. Svaka grupa treba da istraži, tj. „putuje“ kroz njega, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svom „putovanju“ kroz kanal (koja mora spaja, gdje se nalazi, veličina, važnost itd.) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o njegovoj važnosti i strateškom značaju.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Putovanje kroz Saharu“. Svaka grupa treba da istraži, tj. „putuje“ kroz nju, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svom „putovanju“ kroz pustinju (gdje se nalazi, veličina, temperatura, padavine itd.) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o najvećoj pustinji na svijetu.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju klimu u Africi. Svaka grupa je zadužena za istraživanje određenog klimatskog faktora (blizina mora i okeana, reljef itd.) i karakteristika određenog klimatskog tipa (gdje je rasprostranjen, temperatura zraka, količina padavina, biljni i životinjski svijet karakterističan za njega itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o tome kako klima utiče na način života ljudi u različitim dijelovima Afrike.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju mora, rijeke i jezera u Africi. Svaka grupa ima zadatak da istraži koje okeane i mora Afrika okružuje, karakteristike većih rijeka koje teku kroz Afriku (dužina, kroz koje zemlje prolaze, gdje teku, kojem slivu pripadaju itd.) i karakteristike većih jezera (veličina, zemlja u kojoj se nalaze, veće rijeke koje se u njih ulijevaju ili iz njih otiču itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno rješavaju kviz i vode diskusiju o tome koja mora, rijeke i jezera su od najvećeg značaja za Afriku ili regiju u kojoj se nalaze.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najvažnije prirodne resurse koje Afrika posjeduje (nafta, prirodni plin, platina, dijamanti, kobalt, mangan, zlato, uranij). Svaka grupa istražuje drugačiji prirodni resurs (u kojoj regiji ga se najviše nalazi). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji su najvažniji prirodni resursi za razvoj određene regije ili zemlje.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju podjelu Afrike na regije. Svaka grupa istražuje različitu regiju u Africi

(zemlje koje pripadaju toj regiji, površinu, ukupan broj stanovnika, najveći grad prema broju stanovnika u toj zemlji, gustoću naseljenosti i stopu prirodnog rasta). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju (u obliku tabele i grafikona) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o ukupnom broju stanovnika u Africi, koje zemlje imaju najveću gustoću naseljenosti u Africi (tj. u kojoj regiji je koncentriran najveći dio stanovništva), koje su zemlje najveće po površini i broju stanovnika u svakoj regiji i koji su najveći gradovi po broju stanovnika u Africi te ih prikazuju na geografskoj karti..

- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju glavne religije i grupe naroda koje su zastupljene u Africi. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koje su religije i grupe ljudi najzastupljenije na afričkom kontinentu.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najveće probleme s kojima se suočava stanovništvo u Africi (nedostatak hrane, vode i zdravstvene zaštite). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji su najveći problemi s kojima se suočava stanovništvo na afričkom kontinentu.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju piramide u Gizi. Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, video/audio materijalom, tekstom) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o utjecaju ovih građevina na razvoj turizma u zemlji u kojoj se nalaze.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najpoznatije turističke centre u Africi. Svaka grupa istražuje različitu regiju u Africi (prirodne i kulturne atrakcije, geografski položaj, turističke lokacije itd.). Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, mapama, video/audio materijalom, tekstom) za svoju regiju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o važnosti turizma i njegovom utjecaju na razvoj svake regije i dolaze do zaključka o tome koji su najpoznatiji turistički centri u Africi.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju osnovne geografske karakteristike nekih od većih zemalja u Africi (Egipat i Južna Afrika). Svaka grupa istražuje svaku od ovih zemalja. Priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, mapama, video/audio materijalom, tekstom) i predstavlja je ostalim grupama te je prikazuje na geografskoj karti. Na kraju, kroz zajedničku diskusiju, uspoređuju se karakteristike tih zemalja.
- Učenici su podijeljeni u grupe koje će igrati ulogu turističke agencije i moraju pripremiti reklamni materijal (u obliku brošure) za posjetu turističkim mjestima u Africi. Reklamni materijal treba da preporuči turističku turu koju treba posjetiti, navodeći zemlju, jezik koji se govori, valutu koja se koristi, glavni grad i najvažnije kulturne znamenitosti, tradicionalnu hranu i klimu. Brošure sadrže tekst i ilustracije. Na kraju, učenici dijele brošure i biraju šta bi najviše voljeli posjetiti da su turisti.
- Svaki učenik, pojedinačno, popunjava kartu Afrike prateći upute nastavnika (zemlje, mora, rijeke, jezera itd.).

Tema: **GEOGRAFIJA AMERIKE**

Ukupno časova: **36**

Rezultati učenja

Učenik/učenica biće sposoban/na da:

1. opisuje geografski položaj i na geografskoj karti prikazuje gdje se protežu granice Sjeverne i Južne Amerike;
2. opisuje uz pomoć geografske karte prirodno-geografske karakteristike Sjeverne i Južne Amerike: obalu, reljef, klimu, hidrografiju i prirodne resurse;
3. opisuje društveno-geografske karakteristike Amerike: broj stanovnika, gustoću naseljenosti, prirodni prirast, religije, narode, jezike i naselja;
4. opisuje uz pomoć geografske karte regionalne jedinice na koje je Amerika podijeljena, identificira države koje pripadaju svakoj od njih i imenuje najpoznatije turističke centre;
5. opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike SAD-a, Kanade i Brazila (geografski položaj, granice, veličina, obala, reljef, klima, hidrografija, broj stanovnika, veći gradovi, najvažnija turistička mjesta, državno uređenje itd.).

Sadržaji (i pojmovi)	Standardi za ocjenjivanje
• **Prirodne i geografske karakteristike Sjeverne Amerike** (Sjeverna Amerika, Južna Amerika, geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Grenland, Bafinovo ostrvo, Viktorija, Njufaundlend, Bahamska ostrva, Mali i Veliki Antili, poluostrva, Aljaska, Kalifornija, Labrador, Florida, Jukatan, mora, Boforovo more, Beringovo more, Karipsko more, Sargasko more, zalivi, Hadsonov zaliv, Aljaski zaliv, Kalifornijski zaliv, Meksički zaliv, moreuzi, Panamski kanal, nizije, Središnje nizije, visoravni, Veliki basen, visoravan Kolorado, Meksička visoravan, planine, Kordiljeri/Andi, Apalačke planine, vulkani, Mauna Loa, Mauna Kea, Popokatepetl, Orizaba, pustinje, Mohave, klimatski tipovi, slivno područje, rijeke, sliv Sjevernog ledenog okeana, Mekenzi, sliv Tihog okeana, Jukon, Kolumbija, Kolorado, sliv Atlantskog okeana, Sent Lorens, Misisipi sa Misurijem, Rio Grande, jezera, Veliko Medvjeđe jezero, Veliko Ropsko jezero, Velika američka jezera: Gornje, Mičigen, Huron, Iri, Ontario).	• Povezuje naziv Amerika s kontinentima Sjeverna i Južna Amerika kao zasebnim kontinentima i prikazuje granicu između njih na geografskoj karti. • Opisuje geografski položaj Sjeverne Amerike, na geografskoj karti pokazuje gdje se protežu njene granice i identificira je kao treći najveći kontinent na svijetu po površini. • Opisuje, koristeći geografsku kartu, razvedenost obale Sjeverne Amerike, identificirajući najveća ostrva, poluostrva, zaljeve i tjesnace i kojim državama pripadaju. • Opisuje reljef koji prevladava na teritoriji Sjeverne Amerike i na geografskoj karti identificira najkarakterističnije reljefne jedinice (nizije, planine, visoravni i pustinje) i kroz koje države se protežu. • Objašnjava utjecaj određenih klimatskih faktora na klimatske karakteristike Sjeverne Amerike (geografska širina, blizina mora i okeana, reljef itd.). • Navodi termalne pojaseve kroz koje se Sjeverna Amerika proteže i koji su klimatski tipovi dominantni, te opisuje njihov opseg i njihove karakteristike. • Na geografskoj karti identificira okeane i mora do kojih se Sjeverna Amerika proteže.

	• Imenuje najveće rijeke u Sjevernoj Americi, koristeći geografsku kartu, i kroz koje države teku. • Imenuje najveća i najvažnija jezera u Sjevernoj Americi, koristeći geografsku kartu, i navodi u kojim se državama nalaze. • Imenuje najvažnije prirodne resurse dostupne u Sjevernoj Americi (nafta, ugalj, zlato, bakar, aluminij, šume itd.), u kojim regijama i državama se nalaze, i prikazuje ih na geografskoj karti.
• **Prirodne i geografske karakteristike Južne Amerike** (geografski položaj, obala, otoci, Galapagos, Ognjena zemlja, poluostrva, mora, zaljevi, tjesnaci, Magellanov tjesnac, nizije, visoravni, planine, Andi, Gvajanske planine, Brazilske planine, vulkani, Ojos Del Salado, Kotopaksi, pustinje, Atacama, rijeke, sliv Tihog okeana, sliv Atlantskog okeana, Orinoko, Amazon, Parana, jezera, Titikaka).	• Opisuje geografski položaj Južne Amerike i na karti pokazuje gdje se protežu njene granice. • Koristeći kartu opisuje razuđenost obale Južne Amerike, identificirajući najveća ostrva, poluostrva, zalive i moreuze i kojim državama pripadaju. • Opisuje reljef koji prevladava na teritoriji Južne Amerike i na karti identificira najkarakterističnije reljefne jedinice (nizije, planine, visoravni i pustinje) i kroz koje se države protežu. • Objašnjava utjecaj određenih klimatskih faktora na klimatske karakteristike Južne Amerike (geografska širina, blizina mora i okeana, reljef itd.). • Navodi kroz koje termalne zone se proteže Južna Amerika i koji su klimatski tipovi dominantno zastupljeni te opisuje njihovo proširenje i njihove karakteristike. • Imenuje, koristeći kartu, najveće rijeke i jezera u Južnoj Americi.. • Imenuje najvažnije prirodne resurse dostupne u Južnoj Americi (nafta, ugalj, zlato, bakar, aluminij, šume itd.), u kojim regijama i zemljama se nalaze i prikazuje ih na geografskoj karti. • Objašnjava važnost prirodnih resursa za razvoj regije i zemlje gdje su najobilniji.
• **Socio-geografske karakteristike Sjeverne i Južne Amerike** (stanovništvo, gustoća naseljenosti, prirodni prirast, religije, kršćanska religija, katolici, protestanti, narodi, jezici, engleski, španski, portugalski, francuski, naselja, gradovi, Meksiko City, Njujork, Los Anđeles, Čikago, Sao Paulo, Rio De Žaneiro, turistički centri, Njujork, Vašington, Las Vegas,	• Uspoređuje Sjevernu i Južnu Ameriku po površini i broju stanovnika i identificira u kojim regijama je koncentriran najveći dio stanovništva. • Identificira različitu gustoću naseljenosti u različitim regijama Sjeverne i Južne Amerike i identificira geografske faktore koji

Orlando, Akapulko, Havaji, Galapagos, Los Anđeles, San Francisko, Rio De Žaneiro, Nacionalni park Jelouston, Maču Pikču, Čičen Ica, Niagarini vodopadi, Anđeoski vodopad, Iguasu vodopadi, Veliki Kanjon, Amazonija).	utječu na ovu situaciju. • Objašnjava stopu prirodnog priraštaja, uzroke i posljedice takvog demografskog kretanja stanovništva. • Navodi glavne religije koje su zastupljene u Sjevernoj i Južnoj Americi i koja od njih je najzastupljenija u kojoj regiji. • Imenuje neke od naroda koji su razvili naprednu civilizaciju prije Velikih geografskih otkrića (Maje, Inke i Asteki), na geografskoj karti pokazuje gdje su bili najrasprostranjeniji i objašnjava geografsku i kulturnu vezu Centralne Amerike sa Sjevernom i Južnom Amerikom. • Koristeći geografsku kartu, identificira tri američke regionalne jedinice (Sjeverna, Centralna i Južna Amerika), određuje koje države pripadaju svakoj regionalnoj jedinici, koje su najveće države u svakoj regiji i koji su njihovi glavni gradovi. • Imenuje najveće gradove u Sjevernoj i Južnoj Americi, identificira u kojim se državama nalaze i prikazuje ih na karti. • Navodi neke od najvažnijih turističkih centara u Sjevernoj i Južnoj Americi, identificira njihove glavne karakteristike i prikazuje ih na karti. • Opisuje osnovne geografske karakteristike SAD-a koristeći kartu (geografski položaj, granice, veličina, obala, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najvažnija turistička mjesta, vlada, prirodni resursi itd.). • Opisuje osnovne geografske karakteristike Kanade koristeći kartu (geografski položaj, granice, veličina, obala, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najvažnija turistička mjesta, vlada, prirodni resursi itd.). • Opisuje, koristeći geografsku kartu, osnovne geografske karakteristike Brazila (geografski položaj, granice, veličina, obala, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najvažnija turistička mjesta, državna organizacija, prirodni resursi itd.).
Primjeri aktivnosti	

- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju geografsku podjelu američkog kontinenta na dva kontinenta i gdje se proteže granica između ta dva kontinenta. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o geografskoj podjeli američkog kontinenta na dva kontinenta: Sjevernu i Južnu Ameriku.
- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju granice Sjeverne Amerike i njenu površinu. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o veličini i geografskom položaju Sjeverne Amerike.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju obalu Sjeverne Amerike. Svaka grupa istražuje različitu regiju: veća ostrva (kojim državama pripadaju), poluostrva (koje se države nalaze na njima) i zalive. Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, mapama, video/audio materijalom, tekstom), predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografsku kartu, dok ostale grupe moraju postaviti po jedno pitanje koje se odnosi na regiju grupe koja predstavlja. Nakon prezentacije, jedan član grupe koja predstavlja preuzima ulogu nastavnika i postavlja pitanja ostalim grupama. Ovo ponavljaju sve grupe. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji dijelovi Sjeverne Amerike karakterizira najveća razvedenost obale.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Istraživanje planina u Sjevernoj Americi“. Svaka grupa je zadužena da istraži, koristeći internet i ilustrovani materijal, određeni planinski lanac (najviši vrh, dužina protezanja, geografski položaj, država/države u kojima se proteže itd.), niziju, visoravan i pustinju. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji je najveći i najvažniji planinski lanac u Sjevernoj Americi i kakav je njegov utjecaj na razvoj regije u kojoj se nalazi.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrirani materijal, istražuju klimu u Sjevernoj Americi. Svaka grupa je zadužena za istraživanje određenog klimatskog faktora (blizina mora i okeana, reljef itd.) i karakteristika određenog klimatskog tipa (gdje je rasprostranjen, temperatura zraka, količina padavina, biljni i životinjski svijet karakterističan za njega itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi vode diskusiju o tome kako klima utiče na način života ljudi u različitim dijelovima Sjeverne Amerike.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju mora, rijeke i jezera Sjeverne Amerike. Svaka grupa ima zadatak da istraži mora koja okružuju Sjevernu Ameriku, karakteristike glavnih rijeka koje teku kroz Sjevernu Ameriku (dužina, kroz koje zemlje prolaze, gdje se ulijevaju, kojem slivu pripadaju itd.) i karakteristike glavnih jezera (veličina, zemlja u kojoj se nalaze, glavne rijeke koje se u njih ulijevaju ili iz njih otiču itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno rješavaju kviz i vode diskusiju o tome koja mora, rijeke i jezera su od najvećeg značaja za Sjevernu Ameriku ili regiju u kojoj se nalaze.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najvažnije prirodne resurse koje Sjeverna Amerika posjeduje (nafta, ugalj, zlato, bakar, aluminij, šume itd.). Svaka grupa istražuje drugačiji prirodni resurs (u kojoj regiji ga ima najviše). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji su

najvažniji prirodni resursi u Sjevernoj Americi i kako oni utiču na razvoj određene regije ili zemlje.

- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju granice Južne Amerike i njenu površinu. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o veličini i geografskom položaju Južne Amerike.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju razvedenost obale Južne Amerike. Svaka grupa istražuje različitu regiju: veća ostrva (kojim državama pripadaju), poluostrva (koje se države nalaze na njima) i zalive. Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, mapama, video/audio materijalom, tekstom), predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti, dok ostale grupe moraju postaviti jedno pitanje koje se odnosi na regiju grupe koja prezentira. Nakon prezentacije, jedan član grupe koja prezentira preuzima ulogu nastavnika i postavlja pitanja ostalim grupama. To ponavljaju sve grupe. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji dijelovi Južne Amerike karakterizira najveća razvedenost obale.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Istraživanje planina u Južnoj Americi“. Svaka grupa je zadužena za istraživanje, koristeći internet i ilustrovani materijal, određenog planinskog lanca (najviši vrh, dužinu protezanja, geografski položaj, državu/države u kojima se proteže itd.), niziju, visoravan i pustinju. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji je najveći i najvažniji planinski lanac u Južnoj Americi i kakav je njegov utjecaj na razvoj regije u kojoj se nalazi.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju klimu u Južnoj Americi. Svaka grupa je zadužena za istraživanje određenog klimatskog faktora (blizina mora i okeana, reljef itd.) i karakteristika određenog klimatskog tipa (gdje je rasprostranjen, temperatura zraka, količina padavina, biljni i životinjski svijet karakterističan za njega itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o tome kako klima utiče na način života ljudi u različitim dijelovima Južne Amerike.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju rijeke i jezera Južne Amerike. Svaka grupa ima zadatak da istraži karakteristike većih rijeka koje teku kroz Južnu Ameriku (dužina, kroz koje zemlje prolaze, gdje se ulijevaju, kojem slivu pripadaju itd.) i karakteristike većih jezera (veličina, zemlja u kojoj se nalaze, veće rijeke koje se u njih ulijevaju ili iz njih otiču itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno rješavaju kviz i vode diskusiju o tome koje rijeke i jezera su od najvećeg značaja za Južnu Ameriku ili za regiju u kojoj se nalaze.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Plivanje rijekom Amazon“. Svaka grupa treba istražiti, odnosno „proploviti“ kroz nju, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svojoj „navigaciji“ kroz rijeku (gdje izvire, kroz koje zemlje prolazi, dužina, širina, dubina, divlji svijet, kuda teče itd.) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka da je to rijeka najbogatija vodom na svijetu.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najvažnije prirodne resurse koje Južna Amerika posjeduje (nafta,

plin, ugalj, zlato, bakar, šume itd.). Svaka grupa istražuje drugačiji prirodni resurs (u kojoj regiji se najviše nalazi). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji su najvažniji prirodni resursi u Južnoj Americi i kako oni utiču na razvoj određene regije ili zemlje.

- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju glavne religije i grupe naroda koje su zastupljene u Sjevernoj i Južnoj Americi. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koje su religije i grupe naroda najzastupljenije na američkom kontinentu.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju napredne civilizacije koje su postojale prije Velikih geografskih otkrića (Maje, Inke i Asteci). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome u kojoj regiji su se ove civilizacije uglavnom nalazile i da su ovi narodi ostavili veliko civilizacijsko kulturno nasljeđe uprkos ograničenom znanju u oblasti tehnologije u to vrijeme.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju podjelu Amerike na regije (Sjeverna, Centralna i Južna Amerika). Svaka grupa istražuje različitu regiju (zemlje koje pripadaju toj regiji, površinu, ukupan broj stanovnika, najveći grad po broju stanovnika u toj državi, gustoću naseljenosti i stopu prirodnog rasta). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju (u obliku tabele i grafikona) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka da je Amerika, zbog historijskih, ekonomskih i civilizacijskih karakteristika, podijeljena na tri regije: Sjevernu, Centralnu i Južnu Ameriku.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najpoznatije turističke centre u Sjevernoj i Južnoj Americi. Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, mapama, video/audio materijalom, tekstom) za svoju regiju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o važnosti turizma i njegovom utjecaju na razvoj određene zemlje ili regije.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju osnovne geografske karakteristike nekih od većih zemalja u Sjevernoj i Južnoj Americi (Sjedinjene Američke Države, Kanada i Brazil). Svaka grupa istražuje svaku od ovih zemalja. Priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, mapama, video/audio materijalom, tekstom) i predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti. Na kraju, kroz zajedničku diskusiju, upoređuju se karakteristike ovih zemalja.
- Svaki učenik, pojedinačno, popunjava kartu Sjeverne i Južne Amerike prema uputama nastavnika (zemlje, mora, rijeke, planine itd.).

Tema: **GEOGRAFIJA AUSTRALIJE S OKEANIJOM**

Ukupno časova: **9**

Rezultati učenja

Učenik/učenica biće sposoban/na:

1. opisati geografski položaj i na geografskoj karti pokazati gdje se protežu granice Australije i Okeanije;
2. opisati koristeći geografsku kartu prirodne i geografske karakteristike Australije: razuđenost obale, reljef, klimu, hidrografiju i prirodne resurse;

3. opisati društveno-geografske karakteristike Australije: veličinu naseljenosti, gustoću naseljenosti, prirodni priraštaj, religije, narode i druge kulturne karakteristike koje su zastupljene u Australiji; 4. opisati koristeći geografsku kartu regije na koje su podijeljene Australija i Okeanija, identificirati zemlje koje pripadaju svakoj regiji i navesti najpoznatije turističke centre.	
Sadržaji (i pojmovi)	Standardi za ocjenjivanje
• **Prirodne i geografske karakteristike Australije i Okeanije** (geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Tasmanija, Novi Zeland, Nova Gvineja, ostrvske grupe, Melanezija, Mikronezija, Polinezija, poluostrva, Jork, Arnhemova zemlja, mora, Timorsko more, Arafursko more, Tasmanovo more, Koralno more, zalivi, Karpentarijski zaliv, Veliki australijski zaliv, reljef, nizije, Australijska nizija, planine, Velike razvodne planine, visoravni, pustinje, Velika pješčana pustinja, Velika Viktorijina pustinja, klima, klimatski tipovi, biljni svijet, eukaliptus, akacija, životinjski svijet, kengur, koala, ptica emu, pas dingo, tasmanijski đavo, rijeke, Mari, jezera, Erovo jezero, prirodna bogatstva, nafta, ugalj, prirodni gas, dijamanti, zlato, srebro, željezo, nikl, aluminij).	• Opisuje geografski položaj Australije, na geografskoj karti pokazuje gdje se protežu njene granice i identificira je kao državu-kontinent s najmanjom površinom na svijetu. • Opisuje Okeaniju kao zajednički naziv za brojne otoke koji su podijeljeni u tri velike otočne skupine (Melanezija, Mikronezija i Polinezija). • Uz pomoć geografske karte opisuje razvedenost obale Australije, identificirajući najveće otoke, poluotoke i zaljeve i kojim državama pripadaju te identificira Australiju kao kontinent s malom razuđenošću obale. • Opisuje reljef koji prevladava na teritoriji Australije i na geografskoj karti identificira najkarakterističnije reljefne jedinice (nizije, visoravni, planine, pustinje itd.) i kroz koje se države protežu. • Navedite kroz koje termalne pojaseve se prostire i koji su klimatski tipovi dominantno zastupljeni u Australiji, opišite njihovo rasprostranjenje i njihove karakteristike te ko su glavni predstavnici biljnog i životinjskog svijeta. • Objasnite utjecaj okeana i mora na klimatske karakteristike Australije. • Navedite, koristeći geografsku kartu, okeane i mora na koja se Australija prostire i najveće rijeke i jezera u Australiji. • Navedite najvažnije prirodne resurse koje Australija posjeduje (nafta, ugalj, prirodni plin, dijamanti, zlato itd.), u kojim regijama i državama se nalaze i prikažite ih na geografskoj karti.
• **Socio-geografske karakteristike Australije i Okeanije** (broj stanovnika, gustina naseljenosti, prirodni priraštaj, religije, hrišćanska religija, islamska religija, hinduizam, budizam, grupe naroda,	• Navodi ukupan broj stanovnika Australije i identificira u kojim regijama je koncentrirana većina stanovništva. • Identificira različite gustoće naseljenosti u različitim regijama Australije.

Aboridžini, najveći gradovi, Sidnej, Melburn, Brizbejn, Pert, Adelaid, Okland, regije, Australija, Novi Zeland, Melanezija, Mikronezija, Polinezija, turistički centri, Veliki koralni greben, Bora Bora, Fidži, Sidnejska opera, Kraljevska izložbena palata).	• Objašnjava stopu prirodnog priraštaja, uzroke i posljedice takvih demografskih kretanja stanovništva. • Navodi glavne religije zastupljene u Australiji i koja je od njih najzastupljenija u kojoj regiji. • Koristeći geografsku kartu, identificira neke od najvažnijih turističkih mjesta i kulturno-historijskih znamenitosti u Australiji i opisuje njihove glavne karakteristike. • Imenuje najveće gradove u Australiji i prikazuje ih na geografskoj karti. • Koristeći geografsku kartu, identificira regionalne jedinice (Australija, Novi Zeland, Melanezija, Mikronezija, Polinezija) i određuje koje zemlje pripadaju svakoj regionalnoj jedinici.

Primjeri aktivnosti

- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju granice Australije i Okeanije i koliko površine pokrivaju. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o veličini i geografskom položaju Australije i Okeanije.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju razvedenost obale Australije. Svaka grupa istražuje različitu regiju: veća ostrva (kojim državama pripadaju), poluostrva (koje se države nalaze na njima) i zalive. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje na geografskoj karti, dok ostale grupe moraju postaviti jedno pitanje koje se tiče grupe koja prezentira. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koje regije Australije karakterizira najveća razuđenost obale.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Putovanje kroz australijske pustinje“. Svaka grupa treba istražiti, tj. „putovati“ kroz određenu pustinju, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svom „putovanju“ kroz pustinju (gdje se nalazi, veličina, temperatura, padavine itd.) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i uspoređuju karakteristike pustinja koje su istraživali.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju klimu u Australiji. Svaka grupa je zadužena za istraživanje određenog klimatskog faktora (blizina mora i okeana, reljef itd.) i karakteristika određenog klimatskog tipa (gdje je rasprostranjen, temperatura zraka, količina padavina, biljni i životinjski svijet karakterističan za njega itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalima. групи. Na kraju svi zajedno vode diskusiju o tome kako klima utiče na način života ljudi u različitim dijelovima Australije.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju mora, rijeke i jezera u Australiji. Svaka grupa ima zadatak da istraži koje okeane i mora Australija okružuje, karakteristike većih rijeka koje teku kroz Australiju (dužina, kroz koje zemlje prolaze, gdje se ulijevaju, kojem slivu pripadaju itd.) i karakteristike većih jezera (veličina, zemlja u kojoj se nalaze, veće rijeke koje se u njih ulijevaju ili iz njih otiču itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno rješavaju kviz i vode diskusiju o tome koja

mora, rijeke i jezera su od najvećeg značaja za Australiju i dolaze do zaključka da je Australija siromašna površinskim vodama.

- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najvažnije prirodne resurse koje Australija posjeduje (nafta, ugalj, prirodni plin, dijamanti, zlato itd.). Svaka grupa istražuje drugačiji prirodni resurs (u kojoj regiji ga ima najviše). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i prikazuje je na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji su prirodni resursi najvažniji za razvoj zemlje.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju podjelu Australije i Okeanije na regije. Svaka grupa istražuje različitu regiju (zemlje koje pripadaju toj regiji, površinu, ukupno stanovništvo, najveći grad po broju stanovnika u toj zemlji itd.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju (u obliku tabele i grafikona) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o ukupnom broju stanovnika u Australiji i Okeaniji, koje regije imaju najveću gustoću naseljenosti, koje su zemlje najveće po površini i broju stanovnika u svakoj regiji i koji su najveći gradovi po broju stanovnika u Australiji i prikazuju ih na geografskoj karti.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju glavne religije i grupe naroda koje su zastupljene u Australiji. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koje su religije i grupe ljudi najzastupljenije na australijskom kontinentu.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju kulturu i umjetnost Aboridžina. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o promjenama koje su se dogodile među autohtonim stanovništvom (broj, kultura, itd.).
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najpoznatije turističke lokacije u Australiji i Okeaniji. Svaka grupa istražuje različitu regiju (prirodne i kulturne atrakcije, geografski položaj, turističke lokacije, itd.). Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, mapama, video/audio materijalom, tekstom) o svojoj regiji i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi razgovaraju o važnosti turizma i njegovom utjecaju na razvoj svake regije i dolaze do zaključka o najpoznatijim turističkim destinacijama u Australiji.
- Učenici su podijeljeni u grupe koje će igrati ulogu turističke agencije, a svaka grupa treba pripremiti reklamni materijal (u obliku brošure) za posjetu turističkim destinacijama u Australiji i Oceaniji. Reklamni materijal treba preporučiti turističku turu koju treba posjetiti, navodeći zemlju, jezik koji se govori, valutu koja se koristi, glavni grad i najvažnije kulturne znamenitosti, tradicionalnu hranu i klimu. Brošure sadrže tekst i ilustracije. Na kraju, učenici dijele brošure i biraju šta bi najviše voljeli posjetiti da su turisti.
- Svaki učenik, pojedinačno, popunjava kartu Australije slijedeći upute nastavnika (regije, mora, otoci, pustinje itd..).

Tema: **GEOGRAFIJA POLARNIH REGIJA**

Ukupno časova: **3**

Rezultati učenja

Učenik/učenica biće sposoban/na да:

1. opisuje geografski položaj polarnih regija i njihove prirodne i geografske karakteristike;
2. objašnjava stanovništvo polarnih regija, način života autohtonog stanovništva;
3. navodi značaj istraživanja koja se provode u polarnim regijama i objašnjava posljedice globalnog zagrijavanja za polarne regije, a putem njih i za ostatak svijeta.

Sadržaji (pojmovi)	**Standardi za ocjenjivanje**
• **Prirodne i geografske karakteristike polarnih regija** (Arktik, Antarktik, Grenland, polarna klima, glečeri, ledeni brijegovi, ledeni brijegovi, irvasi, pingvini, polarni medvjed, foke, kitovi)	• Opisuje geografski položaj antarktičkog kontinenta i drugih polarnih područja i prikazuje ih na geografskoj karti (gdje se prostiru i koje teritorije pokrivaju). • Objašnjava klimatske karakteristike polarnih područja i vremenske prilike karakteristične za njih. • Navodi i opisuje glavne predstavnike biljnog i životinjskog svijeta u polarnim područjima i opisuje njihove osnovne karakteristike. • Objašnjava uticaj globalnog zagrijavanja na polarne regije. • Objašnjava kako promjene u polarnim regijama uzrokovane globalnim zagrijavanjem utiču na klimatske promjene u svijetu.
• **Socio-geografske karakteristike polarnih regija** (Eskimi, ledene kolibe – igloi, Robert Piri, Roald Amundsen)	• Objašnjava stanovništvo polarnih područja. • Opisuje način života autohtonog stanovništva u polarnim područjima. • Objašnjava značaj Roberta Pirija i Roalda Amundsena za putovanje na Južni i Sjeverni pol. • Opisuje koja se istraživanja provode u polarnim područjima i objašnjava njihov značaj.

Primjeri aktivnosti

- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Posjeta polarnim regijama“. Svaka grupa treba istražiti, tj. „posjetiti“ određenu polarnu regiju, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svojoj „posjeti“ (geografski položaj, veličina, osvajanje, prirodne karakteristike itd.) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i upoređuju karakteristike Arktika, Antarktika i Grenlanda.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju globalno zagrijavanje i posljedice globalnog zagrijavanja na polarne

regije. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalima. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o posljedicama globalnog zagrijavanja i njegovom utjecaju na klimatske promjene.

- Učenici, podijeljeni u male grupe, provode aktivnost „Odmor u polarnoj regiji“. Svaka grupa treba istražiti, tj. „boraviti kod porodice koja živi u polarnoj regiji tokom zimskog ili ljetnog raspusta“, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svom „boravku“ (stanovništvu i načinu života autohtonog stanovništva) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i prave poređenje o stanovništvu i načinu života Arktika, Antarktika i Grenlanda.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju osvajanje polarnih regija i trenutna naučna istraživanja koja se provode u svakoj od njih. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalima. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o značaju osvajanja polarnih regija od strane čovjeka.

INKLUZIVNOST, RODNA RAVNOPRAVNOST / SENZITIVNOST, INTERKULTURNOST I MEĐUPREDMETNA INTEGRACIJA

Nastavnik osigurava inkluzivnost uključivanjem svih učenika u sve aktivnosti tokom časa. Time omogućava svakom djetetu da bude kognitivno i emocionalno angažovano koristeći odgovarajuće metodološke pristupe (individualizacija, diferencijacija, timski rad, vršnjačka podrška). U radu sa učenicima sa invaliditetom primjenjuje individualni obrazovni plan (sa prilagođenim ishodima učenja i standardima ocjenjivanja) i, kad god je to moguće, koristi dodatnu podršku drugih osoba (lični i obrazovni asistenti, obrazovni medijatori, volonteri tutori i stručnjaci iz škola sa resursnim centrom). Redovno prati sve učenike, a posebno one iz ranjivih grupa, kako bi pravovremeno mogao prepoznati teškoće u učenju, ohrabriti ih i podržati u postizanju ishoda učenja.

Prilikom realizacije aktivnosti, nastavnik ravnopravno tretira dječake i djevojčice, vodeći računa da im ne dodjeljuje rodno stereotipne uloge. Prilikom formiranja radnih grupa, nastoji osigurati rodnu ravnotežu. Prilikom odabira dodatnih nastavnih materijala, nastavnik koristi ilustracije i primjere koji su rodno i etnički/kulturno osjetljivi i podstiču rodnu ravnopravnost, tj. promovišu interkulturalizam.

Kad god je to moguće, nastavnik koristi integraciju tema/sadržaja/koncepta u planiranju i realizaciji nastave. Integracija omogućava učenicima da uključe perspektive drugih predmeta u ono što uče u ovom predmetu i da povežu znanja iz različitih oblasti u jedinstvenu cjelinu.

OCJENJIVANJE POSTIGNUĆA UČENIKA

Kako bi učenicima omogućio postizanje očekivanih standarda ocjenjivanja, nastavnik kontinuirano prati aktivnosti učenika tokom nastave i učenja i prikuplja informacije o napretku svakog učenika. Za učešće u aktivnostima, učenici dobijaju povratne informacije koje ukazuju na nivo uspjeha u realizaciji aktivnosti/zadatka i daju smjernice za poboljšanje (formativno ocjenjivanje). U tu svrhu, nastavnik prati i ocjenjuje:

- usmene odgovore na pitanja koja postavlja nastavnik ili kolege iz razreda,
- istraživačke aktivnosti za prikupljanje podataka,
- produkcije (multimedijalne prezentacije, posteri, brošure i druge vrste prezentacija),
- doprinos radu u malim grupama
- domaće zadaće i
- odgovore na kvizove i testove.

Po završetku učenja svake teme, učenik dobija numeričku sumativnu ocjenu za postignute standarde ocjenjivanja. Sumativna ocjena se vrši kao kombinacija rezultata postignutog na testu znanja u kombinaciji sa ocjenom za napredak utvrđen kroz različite tehnike formativnog ocjenjivanja. Tokom i na kraju školske godine, učenik dobija numeričke ocjene.

Početak implementacije nastavnog programa	školska 2026/2027 godina
Institucija/ nosioc programa	Biro za razvoj obrazovanja
U skladu sa članom 30. stav 3. Zakona o osnovnom obrazovanju („Službeni list Republike Sjeverne Makedonije“ br. 161/19, 229/20, 3/25 i 74/25), ministrica obrazovanja i nauke usvojila je nastavni plan i program za predmet *Geografija* za VIII razred.	br. 12-12084/4 12.09.2025 godina Ministrica obrazovanja i nauke, prof. dr Vesna Janevska, s.r. _____